

СЕКЦІЯ 5

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ: РЕАЛЬНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

SECTION 5

«MODERN ASPECTS OF ECONOMIC SECURITY: THE REAL SITUATION AND PROSPECTS»

УДК 658.5: 338.242.2

Вівчар О. І.

*д.е.н., професор,
професор кафедри кримінального
права та процесу і правоохоронної діяльності
Західноукраїнського національного університету*

Шатарський А. Я.

*аспірант кафедри кримінального права
та процесу і правоохоронної діяльності
Західноукраїнського національного університету,
радник Міністра молоді та спорту України*

МЕТОДОЛОГІЯ ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ У ФОКУСІ ВИКЛИКІВ НОВОЇ ЕКОНОМІКИ: АЛГОРИТМ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА АНАЛІТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

У фокусі викликів сучасних інтеграційних процесів, безпека підприємницьких структур – це основа збереження стійких конкурентних позицій, передумова ефективного функціонування та стабільного розвитку суб'єктів господарювання. На основі проведених досліджень встановлено, що під економічною безпекою підприємств слід розуміти стан захищеності його ресурсів та інтелектуального потенціалу від наявних та потенційних загроз зовнішнього і внутрішнього середовища його функціонування, який характеризується високими фінансовими показниками діяльності та перспективою економічного розвитку в майбутньому.

Прагматика системи економічної безпеки підприємств вимагає вірно обраної методики забезпечення безпеки підприємницьких структур, зокрема до якої слід віднести збір та обробку аналітичної інформації про досвід та заходи зміцнення безпеки, аналіз, постійний моніторинг та прогнозування умов, загроз, небезпек та індикаторів фінансової безпеки, розробка та впровадження необхідних заходів щодо підтримки економічної безпеки на належному рівні.

Наукові дослідження вказують на той факт, що для інтегрального оцінювання рівня економічної безпеки можна рекомендувати методику, що ґрунтується на використанні традиційних показників, темпів їхньої зміни та ймовірності реалізації специфічних ризиків. Слід відзначити, що алгоритм проведення розрахунків включає наступні етапи: 1. Визначення нормативного рівня показників кожної складової економічної безпеки (наприклад, фінансову складову можна охарактеризувати системою показників фінансової стійкості; інформаційну – показниками ефективності інвестицій в інформаційні технології, ефективності володіння інформацією, показниками новизни інформації тощо); 2. Визначення системи цільових показників, сформованої на попередньому етапі, на поточний період, а також визначення темпів їхньої зміни (вибір того чи іншого показника здійснюється керівництвом підприємства на базі корпоративної стратегії розвитку); 3. Визначення системи ризиків, якими переобтяжено діяльність підприємства, їх перегруповання за складовими та оцінка ймовірності їх реалізації (формування спектра можливих загроз за кожною складовою). 4. Визначення порівняльних індексів за кожним показником у розрізі складових економічної безпеки підприємства (під порівняльним індексом слід розуміти співвідношення фактичного значення кожного показника з його нормативним (середньогалузевим) значенням). 5. Визначення рівня економічної безпеки для кожної складової, як добуток темпів зміни показника (не менше ніж за три роки), коефіцієнта вагомості кожного показника в системі оцінки кожної складової, що визначається керівництвом (аналітиком) на основі стратегічних цільових орієнтирів та загальної ймовірності реалізації ризиків даної складової. 6. Визначення загального показника економічної безпеки даного підприємства, як суми оцінки фінансової складової, техніко-технологічної складової, інтелектуальної та кадрової складової, інформаційної складової, екологічної складової, політико-правової складової, силової складової економічної безпеки [1, 158].

Доведено, що на підставі проведених розрахунків аналізують чутливість загального показника реалізації найімовірніших загроз та визначають коефіцієнти еластичності за кожною складовою. Потім формують систему організації економічної безпеки підприємств з урахуванням складових, що мають найбільший вплив. Загальна методологія оцінки рівня економічної безпеки пропонується визначати на основі сукупного критерію через зважування й підсумовування окремих функціональних критеріїв, які обчислюються порівнянням можливої величини шкоди підприємству та ефективності заходів щодо запобігання цій шкоді. Враховуючи вагові значення кожного частинного показника, одержуємо формулу для розрахунку

узагальнюючих показників рівня виробничої, фінансової, інвестиційної та соціальної безпеки підприємств [2, 202]:

$$k_y = \sum_{h=1}^H d_h \cdot \varphi_h \frac{\Pi_h^{(F)}}{\Pi_h^{(N)}} + \sum_{l=H+1}^L d_l \cdot \varphi_l \frac{\Pi_l^{(N)}}{\Pi_l^{(F)}}, \quad (1)$$

$$x_h = \frac{\Pi_h^{(F)}}{\Pi_h^{(N)}}; \quad x_l = \frac{\Pi_l^{(N)}}{\Pi_l^{(F)}}, \quad (2)$$

де k_y – узагальнюючий показник рівня виробничої, фінансової чи інвестиційної, соціальної безпеки підприємства; $\Pi_h^{(F)}$, $\Pi_l^{(F)}$ – фактичні значення частинних факторів, що впливають на узагальнюючі показники рівня виробничої, фінансової, інвестиційної та соціальної безпеки підприємства; $\Pi_h^{(N)}$, $\Pi_l^{(N)}$ – те ж, нормативні або планові; φ_h , φ_l – коефіцієнти вагомості відповідних частинних показників.

Разом з тим, доцільно враховувати, що функції якими моделюються частинні показники, що позитивно впливають на загальний рівень економічної безпеки підприємств є лінійними (фактичне значення фактора ділиться на нормативне), а функції, які негативно впливають на загальний рівень економічної безпеки нелінійними (нормативне значення фактора ділиться на фактичне). Зокрема, відхилення при цьому у гірший бік для «позитивних» показників майже в два рази перевищують відхилення для «негативних» показників (рис. 1).

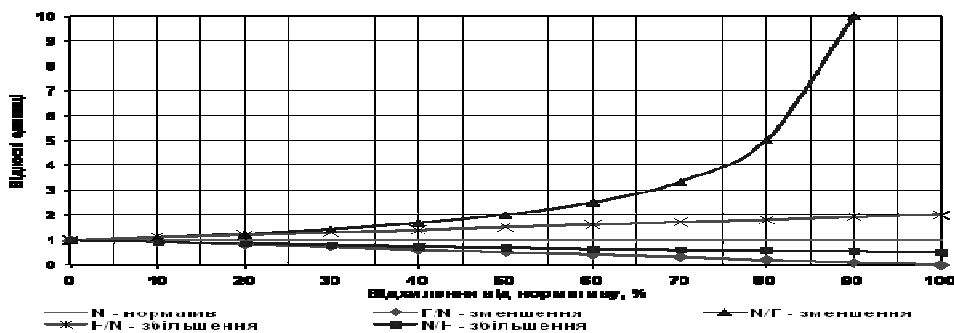

Рис. 1. Значення часткового показника при відхиленнях його фактичного значення від нормативного, %

Прорезюмувавши вище описане слід відзначити, що в сучасних умовах турбулентності економічних процесів досліджений методологічний підхід до оцінки рівня економічної безпеки підприємств створить можливість конструктивної оцінки сучасного стану кожного складника економічної безпеки та рівня економічної безпеки в цілому, а також дасть змогу визначити пріоритетні заходи щодо протидії загрозам чи усунення наслідків їх прояву.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вівчар О. І. *Управління економічною безпекою підприємств: соціогуманітарні контексти: монографія.* Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2018. 474 с.
2. Григорук П. М., Хрущ Н. А. *Методологічні засади моделювання системи забезпечення фінансово-економічної безпеки в умовах невизначеності і багатомірності ринкового середовища.* Науковий вісник Мукачівського державного університету. 2017. С. 198–204.

УДК 338.1

Карпетян О. М.

*к.е.н., доцент кафедри кримінального права та процесу і правоохоронної діяльності
Західноукраїнського національного
університету*

Василевський Р. М.

*аспірант кафедри кримінального права та процесу і правоохоронної діяльності
Західноукраїнського національного
університету*

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ СУВЕРЕННИХ ФОНДІВ ДОБРОБУТУ

В основі формування ефективної організаційно-інституційної системи суверенних фондів закладено надійну правову базу. Імперативи нормативно-правової бази SWF ґрунтуються на ключових положеннях:

- визначення чітких критеріїв організаційно-правової форми та структури суверенних фондів, особливості взаємовідносин з державними органами (Міністерством фінансів, Центральним банком);
- дотримання послідовності процедурних етапів та підвищення контролю на основі правової бази, для регулювання бюджетних процесів уряду;
- забезпечення правової обґрунтованості SWF та операцій в процесі економічної діяльності;
- підвищення ефективності роботи і досягнення визначеної мети економічної політики суверенних фондів;
- сприяння ефективному управлінню, підзвітності та прозорості [1].

На практиці існує велика різноманітність правових моделей суверенних фондів. Дані обставини частково відображають той факт, що країни обрали різні правові форми формування фінансових резервів, зокрема:

1. Суверенні фонди сформовані в якості окремих юридичних осіб: